

ANTONI TUDURÍ PONS

Antoni Tudurí
Secció de
Genealogia de
l'Ateneu de Maó

Militar de carrera (curta), lliurepensador, iniciador de l'escola laica a Espanya, feminista i periodista.

Entre 1966 i 2004, vaig tenir el plaer de tractar personalment el mestre José Luis Ortega Monasterio, comandant d'Infanteria de l'exèrcit espanyol, que serà recordat per la seva vessant musical molt més que per la seva expulsió de l'exèrcit espanyol per *juicio de honor* i la posterior reivindicació, quan ja es va produir el seu reingrés a l'exèrcit amb el grau de coronel.

L'any 1984 a «El País» va aparèixer el dibuix, que reproduïm aquí, on diu que la reivindicació havia arribat tard, ja que el comandant s'havia fet pacifista. Aquest detall passarà a l'oblit, però les seves cançons, tant les havaneres («El meu avi», i tants altres) com cançons menorquines que han arrelat i són considerades estrictament menorquines («Escolta es vent», «La balada d'en Lucas», peces folklòriques mig perdudes, encara que fetes per un al·lot nat a Santofia, trasplantat a Motriko, criat a Girona i mort a Barcelona l'any 2004. La raó de posar aquest dibuix és que, no havent trobat cap foto d'Antoni Tudurí Pons, a qui dediquem aquesta miscel·lània, he optat per posar un acudit d'un altre expulsat de l'exèrcit. Res és casual.

Potser, com diuen avui en dia, em pas

tres o quatre pobles dient amb massa freqüència que no convé donar-li un cabdell de llana a una moixa juganera, atès que comencen a sortir fills nous, embrollats, que obliguen a desfer els nusos i s'acaba anant de can bel·lo a can catel·lo, descobrint personatges insospitats i definitius.

➔ **AVUI TOCARIA ESCRIURE** una miscel·lània femenina, però no ha pogut ser, degut a la irrupció intempestiva d'un personatge masculí que ha tret el nas a conseqüència dels comentaris referits a un dels fills de Margarita Miret Medina, empresària des Castell i que va ser la primera dona documentada en el camp fotogràfic de Barcelona i que havia obert el seu estudi l'any 1866. Un fill d'aquesta dona, Querubí Areñas Miret, a més de fotògraf i polític municipal (va ser alcalde de barri l'any 1890) el trobem documentat com a *vicesecretario de la Institución de Escuelas Laicas*, devers l'any 1883. Per sorpresa meua, aquesta associació era presidida per un tal Antonio Tudury Pons, absolutament desconegut per a un servidor. Bon descobriment! Dos menorquins junts, avançats a les escoles laiques de Barcelona.

Resulta que el dia 30/09/1840 neix a Maó, el segon fill de Nicolau Tudurí Escrivà i de Maria Pons Femenias, i li posen de nom Antoni. Son pare, sembla que també era un personatge d'especials característiques, poc freqüents en aquella època. La primera és que decideix que iniciï la carrera de les armes, entrant en el món militar com a cadet d'Infanteria a Maó en data 18/09/1857, a 17 anys, sortint de subnivent l'any 1859, i arribant a capità per «gracia

general» l'any 1868 (a 28 anys) i a capità per mèrit de guerra l'any 1872, tot just a l'edat de 32 anys.

A partir de les dades de què disposem, podem seguir la seva trajectòria. Sense entrar en detalls més propis d'historiadors que d'aficionats a la genealogia, convé destacar que l'any 1875 és expulsat de l'exèrcit per sentència d'un tribunal de guerra. El més destacable d'aquesta expulsió rau en els motius del seu judici. L'expedient que ens ha proporcionat Rafael Aedo Pons, tret de l'Arxiu Militar de Segovia (per cert, l'eficiència d'aquests arxius castrens és molt bona) són, bàsicament, dos: 1- Haver estat president d'un «club», sense especificar de quin tipus, i 2- «*su incorregible conducta y malos antecedentes, inducción a la sedición*» i, sobretot «*usar familiaridades con sus inferiores de la clase de tropa*». En resum, expulsió fulminant de l'exèrcit i inici d'una trajectòria cívica moltíssim més productiva i de gran influència en el món del darrer quart del segle XIX. Entre fets i circumstàncies de difícil interpretació, aquest bon home passa per la presó (Castell de Montjuïc, poca broma) en repetides ocasions, entre altres motius per insults a la Corona. Una nota «xusca» és que després de 9 mesos tancat a la garjola en situació de detenció provisional, un cop iniciat el judici, el tribunal es declara incompetent i el torna a tancar, a espera d'un nou judici. Res nou sota la capa del sol...

L'any 1883 es desplaça a Palma per ajudar a organitzar un congrés femení nacional de Mallorca, que fracassa per motius obvis.

Les seves entrades i sortides de la presó, per motius sembla que «polítics» van ser freqüents; va fundar una revista de nom «La Moralidad», es va casar amb una dona de Málaga i va tenir una filla de

nom Venus Minerva. Mor a Barcelona en data 25/04/1899, a l'edat de 59 anys i la premsa local recull el seu òbit.

Detalls anecdòtics a banda, resulta que aquest personatge era conco de Maria Tudurí Monjo, matriarca de la saga Rubió i Tudurí i per tant conco-avi dels germans prou coneguts. A més, una altra branca, derivada del seu germà Nicolau és la que dona origen a Nicolás Tudurí Pons, que va ser vicealmirall de l'Armada espanyola.

Anant als «bots», i citant altres militars, podem dir que el general Luis Alejandro Sintés, té només 11 bots, confluïnt en el casament entre Sebastià Femenias i Maria Jerònia Seguí; Gabriel Cardona Escanero, comandant de la UMD i escriptor i professor d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona en té 13 bots, lligats pel casament entre Joan Escrivà i Josepa Alaranda (1692) i un servidor, que no va passar de sergent d'Infanteria de les milícies universitàries, amb 15 bots, arribant al casament entre Gabriel Orfila i Margarita Pons.

© EL PAÍS